

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання курсових робіт
з дисципліни «Економічна діагностика»
для студентів спеціальності
076 «Підприємництво, торгівлі та біржової діяльності» освітньо-
професійної програми «Економіка підприємства»
освітнього ступеня «бакалавр»
всіх форм навчання

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з дисципліни «Економічна діагностика» для студентів спеціальності 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» освітнього ступеня «бакалавр» всіх форм навчання / Укл.: Ткаченко А.М., Пожуєва Т.О. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. 32 с.

Укладачі: Ткаченко А.М., зав. каф. ПТБД, д.е.н., проф.,
Пожуєва Т.О., д.е.н., проф.

Рецензент: Левченко Н.М., д.н. з держ.упр., проф.

Відповідальний
за випуск: Ткаченко А.М., зав. каф. ПТБД, д.е.н., проф.

Затверджено
на засіданні кафедри
“Підприємництво,
торгівля та
біржова діяльність”
Протокол № 1
від 04.09.2019 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету будівництва,
архітектури та дизайну
Протокол № 2
від 31.10.2019 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
1 Загальні вимоги.....	7
1.1 Вимоги до оформлення курсової роботи.....	7
1.2 Вимоги до структури і змісту курсової роботи.....	8
1.3 Вимоги до вихідної інформації по курсовій роботі.....	11
2 Рубрикація роботи, нумерація сторінок.....	12
3 Ілюстрації.....	12
4 Таблиці.....	13
5 Формули та рівняння.....	14
6 Список використаних джерел.....	15
7 Посилання.....	16
8 Додатки.....	16
9 Вибір теми.....	16
10 Вивчення і конспектування літературних джерел.....	17
11 Розробка плану.....	18
12 Захист.....	18
ЛІТЕРАТУРА.....	20
Додаток А Оформлення титульного листа.....	23
Додаток Б Зразок оформлення реферату.....	23
Додаток В Зразок оформлення рисунку.....	24
Додаток Д Зразок оформлення таблиці.....	25
Додаток Е Зразок оформлення формул та пояснень до них.....	26
Додаток Ж Зразок оформлення переліку використання джерел	27
Додаток К Тематика курсових робіт з дисципліни «Економічна діагностика».....	31

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Переорієнтація економіки України на ринкові механізми вимагає відповідної модернізації підготовки спеціалістів різних професій. Це стосується не тільки фахівців з економіки та управління, але й майбутніх інженерів, проєктантів, виробничників, менеджерів у сферах постачання, збуту тощо.

Для сучасної економічної та технічної інтелігенції України першочерговою проблемою є формування «ринкової психології» учасників суспільного виробництва, здатних на самостійну цивілізовану підприємницьку діяльність або діяльність антрепренера (внутрішнього підприємця) в межах сучасної виробничої фірми.

Вирішення цього завдання потребує, по-перше, вивчення нових дисциплін, пов'язаних з питаннями підприємництва, менеджменту, маркетингу та іншими; по-друге, модернізації змісту та викладання таких традиційних дисциплін як економіка підприємства, організація виробництва, планування, облік, фінанси тощо. Від того, наскільки ефективно здійснюється діяльність підприємств, залежить стан економіки держави, рівень добробуту населення. Підприємство є виробником продукції, робіт і послуг, необхідних для нормальної життєдіяльності людей, виступає сполучною ланкою для всіх суб'єктів ринкових відносин. Саме підприємства є основними джерелами формування бюджетів всіх рівнів.

Економічна діагностика – самостійна економічна дисципліна, предметом вивчення якої є діяльність підприємства. Даний курс тісно пов'язаний з іншими економічними дисциплінами, зокрема, з макро- і мікроекономікою, економікою підприємства, бухгалтерським обліком, аналізом господарської діяльності, маркетингом та ін., розглядає положення, досліджувані цими курсами, але в переломленні до конкретного предмета дослідження. До основних об'єктів вивчення економічної діагностики відносяться: діагностика конкурентного середовища підприємства, оцінювання стратегічного протистояння підприємств-конкурентів, діагностика конкурентоспроможності підприємства, оцінка конкурентоспроможності продукції, діагностика майна і ринкова ціна підприємства, управлінська діагностика, діагностика виробничого потенціалу підприємства, фінансова діагностика, діагностика економічної безпеки підприємства, діагностика економічної культури підприємства.

Отже, предметом економічної діагностики є господарська діяльність підприємств, кінцеві результати господарювання, які формуються під впливом об'єктивних і суб'єктивних чинників, які перебувають в єдності та взаємозв'язку.

Об'єктом економічного діагностування може бути будь-яка економічна організація макро- та мікрорівня, а також їх структурні елементи.

Завдання економічної діагностики полягає в обґрунтуванні заходів, управлінських рішень, спрямованих на налагодження діяльності всіх складових елементів системи та способів їх реалізації, а також усунення дії негативних чинників, що впливають на діяльність системи.

Здійснюючи економічне діагностування підприємства, аналітики поряд з проведенням традиційного техніко-економічного аналізу слід визначати становище фірми на ринку своєї продукції, оцінювати її конкурентоспроможність, визначати стан її економічного потенціалу. За умов відносної невизначеності та динамізму зовнішнього середовища виникає необхідність оцінювати теперішню ситуацію, її розвиток на основі якісних характеристик (параметрів) разом із кількісно визначеними показниками.

Економічна діагностика як процес оцінки економічного стану підприємства повинна мати комплексний характер. З огляду на це її доцільно скерувати за такими напрямками:

- ситуаційний аналіз підприємства:

1) визначення місця, яке займає підприємство в загальному економічному просторі;

2) визначення факторів, що впливають на функціонування підприємства;

3) узагальнені характеристики фірми загалом;

- діагностика організаційно-управлінського рівня підприємства:

1) вивчення системи цілей підприємства та напрямів їх досягнення;

2) оцінка організаційної структури підприємства;

3) аналіз управлінських процесів на підприємстві;

- діагностика фінансово-економічного стану підприємства:

1) оцінка результатів та економічної ефективності діяльності фірми, її поточного фінансового стану;

2) аналіз динаміки фінансових показників та чинників, що

зумовили ці зміни;

3) виявлення можливих джерел фінансування заходів щодо реструктуризації підприємства;

- виробничо-господарський аналіз підприємства:

1) оцінка рівня ефективності використання виробничих ресурсів підприємства;

2) виявлення резервів підвищення ефективності їх використання;

- діагностика кадрового потенціалу:

1) з'ясування мети оцінки персоналу;

2) визначення методів оцінки персоналу;

- оцінка бізнесу і компанії:

1) визначення видів оціночної вартості;

2) вивчення методів оцінки вартості;

3) аналіз оцінки майна підприємства;

4) оцінка вартості підприємства в цілому.

Основною формою самостійної роботи студентів по практичному використанню і апробації здобутих знань в галузі економічної діагностики є написання курсових робіт.

Призначення курсової роботи в тому, щоб студент міг закріпити теоретичні знання з обраної теми, критично осмислити методику проведення економічної діагностики на конкретному підприємстві та розробити на цій основі пропозиції щодо підвищення ефективності його діяльності.

Метою курсової роботи є систематизація, закріплення та поглиблення науково-теоретичних знань, розвиток навичок самостійної роботи та вдосконалення економічних розрахунків. При написанні курсової роботи студент повинен дотримуватися низки основних вимог, які є обов'язковими.

1 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

1.1 Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота повинна мати титульний лист, тобто адресну частину, на якому наводиться необхідна інформація (див. Додаток А).

В курсовій роботі має зберігатися послідовність:

1. Титульний лист.
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Основна частина.
5. Висновки і пропозиції.
6. Список використаних джерел.
7. Додатки (якщо мають місце).

Курсова робота повинна бути охайно оформлена, надрукована на окремих листах білого паперу стандартного розміру. Текст пишеться з одного боку. Приблизний обсяг роботи: 25-37 сторінок. З них:

- титульний лист – 1 сторінка;
- реферат – 1 сторінка;
- зміст – 1 сторінка;
- вступ – 2-3 сторінки;
- основний текст – 18-28 сторінок;
- висновки – 2-3 сторінки;
- список використаних джерел – 2 сторінки.

Робота друкується на папері формату А4 (210x297 мм). Поле не виділяється лінією, сторінки не обводяться рамкою. Також неприпустимими є малюнки не за темою, колонтитули.

За машинописним способом виконання текст друкують в один стовпчик, через півтора інтервали, шрифт Times New Roman, розмір 14, за машинним – з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці за умови рівномірного його заповнення та висоті літер і цифр не менше ніж 1,8 мм.

Текст слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє, нижнє – 20 мм; лівє – 30 мм; правє – 10 мм.

Необхідно дотримуватись рівномірної щільності, контрастності й чіткості зображення впродовж усього тексту. У тексті мають бути

чіткі, не розпливчасті лінії, літери, цифри та інші знаки. Всі лінії, літери, цифри й знаки повинні бути чорного кольору впродовж усього тексту. Окремі слова, формули, знаки, які вписують у надрукований текст, мають бути також чорного кольору, щільність вписаного тексту має максимально наближатись до щільності основного зображення. Забороняється виділяти заголовок або текст підкреслюванням, курсивом або чорнотою шрифту.

Помилки, описки та графічні неточності допускається виправляти зафарбуванням білою фарбою та нанесенням на цьому ж місці або між рядками виправленого зображення машинописним способом або від руки. Виправлення повинно бути чорного кольору.

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

При написанні роботи слід вміло користуватися скороченнями. Недопустимі такі скорочення слів, які є наслідком квапливості, безграмотності. Слід користуватися тільки загально прийнятими скороченнями.

Дослівне переписування тексту з літературних джерел не допускається. Текст викладається простою та зрозумілою мовою. Цитати повинні бути пов'язані з авторським текстом і служити доказом чи підтвердженням думки автора. Текст, який цитується, повинен чітко відтворювати зміст. Він береться в лапки і супроводжується посиланням на джерело. Список джерел оформлюється відповідно вимогам додатку Ж.

У кінці роботи ставиться дата виконання роботи й особистий підпис студента.

Окрім того, робота має бути написана з використанням практичного матеріалу.

1.2 Вимоги до структури і змісту курсової роботи

Структура курсової роботи включає зміст, три розділи (або більше при необхідності), висновки і пропозиції, перелік використаних джерел, додатки.

Наприклад, при темі курсової роботи "Діагностика інвестиційної привабливості підприємства" приблизна структура курсової роботи має такий вид:

Пояснювальна записка курсової роботи починається з реферату.

Реферат є анотацією курсової роботи. Він оформлюється строго по стандарту (відповідно з додатком Б).

У вступі необхідно дати обґрунтування актуальності теми курсової роботи, визначити мету та основні завдання досліджень.

Наприклад, визначення актуальності даної теми курсової роботи може звучати так: «Оцінювання інвестиційної привабливості охоплює комплекс діагностичних задач, значна кількість яких обумовлена внутрішніми потребами та відповідно виникає в системі управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства».

При визначенні мети курсової роботи треба виходити з того, що вона повинна бути глобальна та вирішувати якусь економічну проблему на рівні держави, або якоїсь адміністративної чи галузевої одиниці. Наприклад, метою курсової роботи по даній темі є – «узагальнення теоретичних основ діагностики інвестиційної привабливості як ключового елемента системи управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств в умовах сучасних організаційно-економічних трансформацій».

Завдання курсової роботи носять більш вузький характер. Це конкретні дії студента, які він робить для вирішення (в якомусь сенсі) мети курсової роботи. Як правило, завданнями є назви розділів основної частини курсової роботи.

В першому розділі основної частини курсової роботи доцільно розкрити теоретичні та методичні аспекти розробки, організації, діагностики й оцінки економічного явища (проекту, процесу або об'єкта), що досліджується, – відповідно вибраній темі. В цьому розділі рекомендується зробити три (або більше – при необхідності) підрозділи, наприклад такі:

1.1 Принципи та вимоги до організації, методики діагностики та оцінки економічного явища, що досліджується.

1.2 Запропонована методика діагностики й оцінки економічного явища, що досліджується.

1.3 Тенденції організації явища, що досліджується, в сучасній практиці та рекомендації щодо покращення їх післядії.

Необхідність запропонованого першого підрозділу основної частини курсової роботи витікає з того, що студент повинен вибирати та аналізувати літературні джерела за темою курсової роботи цілеспрямовано, керуючись спеціальними принципами та вимогами.

Наприклад, такими принципами та вимогами можуть бути

наступні:

- літературні джерела повинні бути, як правило, авторитетними;
- взяті з літературних джерел для діагностики та оцінки приклади організації явища, що досліджується, повинні враховувати останні досягнення науково-технічного прогресу, як в Україні, так і за кордоном;

- вибрана з літературних джерел методика діагностики та оцінки явища, що досліджується, повинна бути простою, здатною забезпечити порівняння даних, взятих у різні періоди часу, використовувати останні досягнення в галузі діагностики та математичного моделювання, забезпечити достатню достовірність результатів оцінки, відповідати ринковим вимогам і світовим стандартам. За методикою, яка пропонується, можна було б легко розробити програму та проводити дослідження і розрахунки на ПК.

Перший розділ курсової роботи повинен бути достатньо повно проілюстрований. В ньому повинні бути рисунки та схеми класифікацій, форми розрахункових і аналітичних таблиць, формули розрахунку економічних показників і критеріїв тощо. Обов'язково основні теоретичні аспекти курсової роботи повинні бути підтверджені посиланнями на конкретні літературні джерела.

У другому розділі основної частини курсової роботи доцільно представити результати діагностики явища, що досліджується, на прикладі конкретного об'єкту (наприклад, підприємства ПАТ "Запоріжсталь"). В цьому розділі рекомендується зробити три (або більше – при необхідності) підрозділи, наприклад такі:

2.1 Стисла характеристика підприємства.

2.2 Розробка, організація, діагностика та оцінка економічного явища, що досліджується, на підприємстві.

2.3 Резерви підвищення ефективності використання явища, що досліджується, на підприємстві.

В цьому розділі повинні бути представлені конкретні розрахунки за формулами, приведеними в першому розділі, заповнені чисельними даними розрахункові й аналітичні таблиці, аналіз до них, рисунки діаграм та іншого графічного матеріалу, який характеризує динаміку розвитку економічного явища, що досліджується, тощо.

В третьому розділі курсової роботи доцільно представити основний кінцевий результат дослідження по курсовій роботі, яким може бути, наприклад, проект техніко-економічних, або фінансових

показників підприємства на наступний рік, або більш доцільна перспектива з урахуванням визначних резервів покращення явища, що досліджується. В цьому ж розділі необхідно підрахувати економічний ефект від впровадження рекомендацій за курсовою роботою у життя.

Висновки і пропозиції в кінці курсової роботи повинні бути представлені в тезовій формі з приведенням конкретних чисельних даних. Висновків повинно бути 5-7. Вони обов'язково повинні "витікати" з результатів досліджень, проведених в курсовій роботі. Пропозицій також повинно бути 5-7. Вони повинні бути реальними та підтверджені конкретними заходами по їх реалізації.

1.3 Вимоги до вихідної інформації по курсовій роботі

В якості вихідної інформації для розробки курсової роботи можуть бути використані:

- дані літературних джерел, з основної та додаткової літератури за темою курсової роботи;

- дані літературних джерел з періодичної літератури за останні 2-3 роки (журнали "Фінанси України", "Економіка України", "Бухгалтерський облік та аудит", "Банківська справа", "Вісник НБУ" тощо; щотижневі видання "Урядовий кур'єр", "Бізнес", "Баланс", тощо);

- дані з форм фінансової звітності підприємства за останні 2 роки (якщо є доступ студента до такої інформації), в тому числі форма 1 "Баланс", форма 2 "Звіт про фінансові результати", форма 3 "Звіт про рух грошових коштів", форма 4 "Звіт про власний капітал" тощо;

- дані зі стандартних обов'язкових форм статистичної звітності (форма №1 «Підприємство», форма №1-Б «Фінансові результати, дебіторська і кредиторська заборгованість», форма №1-ПВ "Дані про стан заборгованості і виплати заробітної плати", форма №1-п "Річний звіт підприємства (об'єднання) по продукції" форма №22 "Зведена таблиця основних показників, які комплексно характеризують господарську діяльність підприємства (об'єднання)", форма №5-с "Звіт про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг)", форма №1 Звіт про наявність та рух основних фондів, амортизацію (знос)", форма №2-Б "Звіт про випуск, реалізацію та обіг цінних паперів" тощо;

- дані з первинної облікової документації (якщо є доступ

студента до такої інформації);

- дані з розробки та впровадження інвестиційних проєктів і перспектив розвитку підприємства (якщо є доступ студента до такої інформації);

- дані за темою курсової роботи, взяті в результаті пошуку інформації в системі "Internet".

Вихідна інформація для розробки курсової роботи, яка взята з різних інформаційних джерел, повинна бути згрупована по видах інформаційних даних і приведена в порівняний вид за часом і ступенем вагомості.

2 РУБРИКАЦІЯ РОБОТИ, НУМЕРАЦІЯ СТОРІНОК

Зміст має включати всі заголовки, які є в курсовій роботі. Проти кожного найменування з правого боку сторінки змісту вказується номер сторінки, з якої починається дана частина роботи.

Розділи, підрозділи, пункти тексту курсової роботи варто нумерувати арабськими цифрами без крапки.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, розділених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять, наприклад: 1.1; 1.2 тощо.

Номер пункту складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу та порядкового номеру пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту крапку не ставлять наприклад: 1.1.1; 1.1.2 і т.ін.

Сторінки курсової роботи варто нумерувати арабськими цифрами, дотримуючи наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки наприкінці на відстані 10 мм від верхньої крайки і правої сторони листа. Нумерація починається з титульного листа, але проставляється з початкового листа змісту.

3 ІЛЮСТРАЦІЇ

Ілюстраціями є креслення, графіки, фотографії, схеми, рисунки,

профілі, діаграми, що розташовані в записці і мають найменування. Всі ілюстрації, розміщені в записці, повинні відповідати вимогам, їх варто виконувати на аркушах формату А4, а у виняткових випадках на кратних йому, що складають так, щоб загальна ширина їх не перевищила 200 мм. Ілюстрації поміщають при першому згадуванні про них у тексті на наступній сторінці. На всі ілюстрації в записці повинні бути посилання у курсовій роботі.

При необхідності під ілюстрацією поміщають пояснювальні дані. Ілюстрація позначається словом «Рисунок», з нумерацією та назвою ілюстрації, що поміщають після даних, що пояснюють.

Якщо ілюстрація не може поміститись на одній сторінці, то її можна переносити на інші сторінки, при цьому назву ілюстрації поміщають на першій сторінці, пояснювальні дані на кожній сторінці, і під ними вказують: «Рисунок ___ (продовження)».

Розміщувати ілюстрації треба так, щоб їх було зручно розглядати без повороту записки чи з поворотом її по годинниковій стрілці. Для ілюстрацій може бути використана калька, міліметровка, ватман чи інший папір, на якому виконується текст записки. Ілюстрації можуть бути виконані тушшю чи олівцем.

Ілюстрації нумеруються послідовно в межах кожного розділу двома цифрами, з яких перша означає номер розділу, а друга – номер ілюстрації. Наприклад: «Рисунок 1.2 – ...», «Рисунок 3.4 – ...» тощо. Повторні посилання на раніше приведені ілюстрації дають скороченим словом «дивися», наприклад: «див. рис. 2.5».

На графіках необхідно приводити повне найменування осей координат і через кому – розмірність у скороченому вигляді.

Приклад оформлення рисунку наведено у додатку В.

4 ТАБЛИЦІ

Цифровий матеріал, розміщений в записці, рекомендується оформлювати у вигляді таблиць. Таблиці мають бути якомога простішими, щоб можна було усвідомити значення розташованих у них даних.

Таблиці містять:

- голову (шапку), у якій міститься найменування граф заголовків і підзаголовків (вертикальних стовпчиків);

- боковик (ліва вертикальна частина таблиці), у якій містяться найменування горизонтальних рядків: граф чи колонок (права частина таблиці), у яких розташовується сам цифровий матеріал;

- виноска чи примітка.

Таблиці повинні бути наочними без звертання до тексту. Якщо це не вдається, то необхідні пояснення потрібно давати в тексті, що безпосередньо передує таблиці, чи в примітках до неї. Кожна таблиця повинна мати змістовний заголовок. Слово «Таблиця» і заголовок починають з великої літери. Підкреслювати заголовок не слід.

Заголовки граф таблиці повинні починатися з прописних букв, підзаголовки – з рядкових, якщо вони складають одну пропозицію з заголовком, і з прописних, якщо вони самостійні. Розподіл шапки таблиці по діагоналі не допускається. Висота рядків повинна бути не менш 8 мм. Окремі графи – «№ з.п.» і «одиниці виміру» у таблицю включати не слід.

Таблицю варто поміщати після першого згадування про неї в тексті. Якщо записка містить велику кількість таблиць, допускається поміщати таблиці в порядку номерів наприкінці тексту.

Таблиці варто розміщати так, щоб їх можна було читати без повороту записки.

При переносі таблиць на наступній сторінці пишуть слова «Продовження таблиці» із указівкою номера і приводять нумерацію колонок таблиці, а під ними – подальші строки таблиці.

Таблиці варто нумерувати арабськими цифрами з порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що приводяться в додатках.

Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад: Таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу. Приклад оформлення таблиці наведено у додатку Д.

5 ФОРМУЛИ ТА РІВНЯННЯ

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули або рівняння повинно бути залишено не менш одного вільного рядка.

Формули і рівняння (за винятком формул і рівнянь, приведених у додатку) варто нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу, наприклад, формула (3.1) – перша формула третього розділу.

Пояснення значень кожного символу та числового коефіцієнта варто давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Переносити формули чи рівняння на наступний рядок допускається тільки на знаках операцій, що виконуються, пояснюючи знак операції на початку рівняння на знакові операції множення, застосовуючи знак «×».

Формули, що ідуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюються комою.

При виконанні на ПК слід користуватися редактором Microsoft Equation 3.0 або іншими аналогічними версіями. Якщо цей редактор відсутній, то можна залишити місце і акуратно вписати формулу (формули) чорною пастою вручну.

Приклад оформлення формул наведено у додатку Е.

6 СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел повинен містити тільки ті джерела, які використані при написанні роботи. Рекомендована література наведена у пункті «ЛІТЕРАТУРА».

Кожен запис у списку роблять з червоного рядка, нумерують.

У відомості про книги включають: прізвище та ініціали автора, назву, місце видання, видавництво і рік видання, кількість сторінок.

Назву приводять у тому виді, в якому він надрукований на титульному листі джерела.

Відомості про статтю включають: прізвище та ініціали автора; назву статті; назву журналу (збірки, бюлетеня); рік; том (номер); сторінки, на яких надрукована стаття.

Автори книги чи статті перелічуються у тому порядку, в якому вони перелічуються в джерелі. Перед прізвищем кожного наступного автора ставиться кома. Якщо кількість авторів більші трьох, то можна вказувати прізвища та ініціали трьох авторів, а потім написати та інші.

Приклади оформлення бібліографії наведені у додатку Ж.

7 ПОСИЛАННЯ

При написанні курсової роботи студент повинен дати посилання на джерела, матеріали, окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких вирішуються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати джерела і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст. Посилатися слід на останні видання, публікації. На більш ранні видання треба посилатися тільки в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Посилання в тексті курсової роботи слід зазначити порядковим номером, за яким ця робота включена у список використаних джерел.

Порядковий номер джерела приводять в квадратних дужках в кінці речення, в якому воно використано.

8 ДОДАТКИ

Додатки оформляються як продовження курсової роботи на наступних сторінках після «Списку використаних джерел». Кожен додаток варто починати з нової сторінки, у верхньому куті пишуть слово «Додаток». Кожен додаток повинний мати спеціальний заголовок.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, І, Є, З, І, Й, Ч, Ь. Перший додаток позначається як додаток А. Додаток необхідно розташовувати в порядку появи посилань у тексті.

9 ВИБІР ТЕМИ

Тематика курсових робіт повинна включати найбільш актуальні проблеми курсу "Економічна діагностика".

План написання курсової роботи складається студентом самостійно і за бажанням студента. Він може погоджуватись з викладачем, який перевіряє ці роботи, але в кожному випадку в плані

повинно передбачатися, щоб практична частина курсової роботи займала по обсягу не менш 50% від всього обсягу курсової роботи.

Досвід, одержаний при написанні курсової роботи в подальшому використовується студентом при написанні дипломної роботи.

Студенти обирають тему узгодивши її з викладачем (Додаток К). Самостійна заміна одного варіанта іншим не дозволяється.

Допускається написання різними студентами курсової роботи на одну і ту ж саму тему, на прикладі одного і того ж самого підприємства з умовою, що план і зміст будуть різними.

Тематика курсових робіт кафедрою кожного року змінюється та доводиться до студентів.

Допускається зміна студентами теми курсової роботи при узгодженні цього питання з викладачем.

10 ВИВЧЕННЯ І КОНСПЕКТУВАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Після вибору теми зразу ж треба підібрати необхідну літературу. Цю роботу студент здійснює самостійно, але в разі необхідності користується рекомендаціями викладача.

Робота по підборі літератури починається з бібліотечних каталогів та зі знайомства з переліком джерел у списку літератури. При цьому треба користуватись не тільки роботами вітчизняних, але й зарубіжних авторів.

Вивчення спеціальної літератури треба починати з підручників і навчальних посібників, а потім переходити до науково-дослідницьких робіт і практичних посібників. Якщо в літературі висвітлюються дискусійні питання, то необхідно вивчити позиції окремих авторів, продумати їх аргументацію та самостійно вибрати ту чи іншу позицію, яка з точки зору студента є найбільш правильною.

Вивчаючи літературу, необхідно звернути увагу на рік видання книжки. Так, мають місце випадки, коли студенти використовують літературу з застарілими даними.

При конспектуванні літератури необхідно записувати не все, що пише автор, а вибирати найголовніші думки. Вивчаючи літературу, необхідно робити також виписки цитат (із зазначенням джерел).

Паралельно з цим бажано записувати свої думки, критичні замітки по тексту, якщо вони виникають. При вивченні теми по літературним джерелам треба не тільки вивчити матеріал, але й згрупувати його згідно з планом курсової роботи. Тому при вивченні літератури записи бажано робити на окремих листах, роблячи помітку про те, до якого пункту плану відноситься даний запис. Крім того, при вивченні літератури треба слідкувати за тим, який пункт плану курсової роботи забезпечено необхідним матеріалом, а по якому розділу слід проводити додаткові пошуки. Після того, як вся намічена література прочитана, законспектована та зібрано весь необхідний матеріал, необхідно переходити до його кінцевої систематизації й оформлення.

11 РОЗРОБКА ПЛАНУ

Після вибору теми, ознайомлення з усіма джерелами, студент самостійно складає план курсової роботи, в якому виділяє найважливіші питання. План визначає основні напрями роботи. Від того, наскільки правильно та доцільно він складений, залежать структура, зміст, а також логічний зв'язок частин роботи. Одночасно план свідчить про те, як глибоко вивчені літературні джерела та наскільки студент розуміє цю тему. Тому від якості плану суттєво залежить оцінка курсової роботи.

План бажано узгодити з викладачем, а в разі потреби викладач допомагає студенту у складанні плану курсової роботи. Не рекомендується складати план за розділами підручників, практичних посібників і програм курсів.

12 ЗАХИСТ

Курсові роботи реєструються на кафедрі у спеціальній книзі, де вказується дата подання роботи, дата перевірки та повернення роботи викладачем, дата захисту та оцінка.

Робота, яка виконана згідно з вимогами методичних вказівок, допускається до захисту, про що повідомляється у рецензії викладача.

Робота, в якій не виконані вимоги, повертається на доробку. Перероблений текст разом з першою рецензією студент направляє на

друге рецензування тому ж самому викладачеві.

При підготовці до захисту курсової роботи важливо приділити увагу вивченню тих питань, в яких є недоліки, що вказуються у рецензії. Доробка курсової роботи робиться для того, щоб виправити недоліки, доповнити роботу.

Захист курсової роботи проводиться після того, як викладач рецензував і повернув його студенту для ознайомлення. Курсові роботи захищаються у вказані кафедрою терміни.

Оцінка курсової роботи залежить від якості її написання та результатів захисту. Оцінкою "відмінно" оцінюється робота, в якій висвітлені всі питання теми, поданий самостійний аналіз фактичного матеріалу, зроблені правильні висновки. Оцінкою "добре" оцінюється робота, в якій питання теми висвітлені достатньо повно та зв'язані з практичними рекомендаціями, але є застарілі положення, які не відповідають вимогам сучасного рівня економічної науки, є повтори, протирічні поняття. Оцінкою "задовільно" оцінюється робота, де є цифровий матеріал без будь-якого аналізу та висновків, робота написана книжковою мовою.

Курсові роботи, які не відповідають перерахованим вище вимогам, оцінюються "незадовільно". Також оцінкою "незадовільно" оцінюється в тому випадку, якщо студент не підготувався до захисту та виявив незнання теми. Такі роботи захищаються знову, або студенту пропонується нова тема.

В результаті захисту викладач проставляє оцінку у відомість, залікову книжку і на обкладинці курсової роботи. Захищена курсова робота залишається на кафедрі.

Матеріал курсової роботи може служити доповіддю на наукових студентських конференціях. Найкращі курсові роботи можуть бути направлені на всеукраїнські, обласні, міські та вузівські конкурси наукових студентських робіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоконенко Г. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Економічна діагностика» для студентів спеціальності 8.050107 усіх форм навчання. Харків : Вид-во ХНЕУ, 2006. 136 с.
2. Савчук В.П. Финансовая диагностика и мониторинг деятельности предприятия : практические подходы и технологи. URL: <https://www.finconsult.ua> (дата звернення 02.12.2019).
3. Швиданенко Г. О., Олексик О. І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2002. 192 с.
4. Конкурентоспособность предприятия : оценка, диагностика, стратегия / Иванов Ю. Б., Тищенко А. Н., Дробитько Н. А., Абрамова О. С. Харьков : Изд-во ХНЕУ, 2004. 256 с.
5. Фролова Л. В. Економічна діагностика діяльності підприємств : методичний та практичний інструментарій : навч. посіб. / Фролова Л. В., Микитенко О. О., Ермак С. О., Іванова Л. В. Донецьк : ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2007. 158 с.
6. Економічний аналіз : навч. посібн. / Волкова Н. А. ; за ред. Волкової Н.А. Одеса : ОНЕУ, 2015. 310 с.
7. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 408 с.
8. Загорна Т. О. Економічна діагностика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.
9. Економічна діагностика: навч. посіб. / Косинчук Т. В., Лук'янова В. В., Майорова Н. Л., Швид В. В. Львів : Новий Світ-2000, 2007. 452 с.
10. Копчак Ю. С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. *Вісник СумДУ*. 2016. № 9 (68). С. 23–34.
11. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
12. Економічна діагностика : практикум / Костенко Т. Д. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 186 с.
13. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економічна діагностика : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.
14. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 360 с.

15. Забродский В. А., Кизим Н. А. Диагностика финансовой устойчивости функционирования производственно-экономических систем. Харьков : Бизнес-Информ, 2000. 108 с.
16. Конкурентоспособность предприятия : оценка, диагностика, стратегия / Иванов Ю. Б., Тищенко А. Н., Дробитько Н. А., Абрамова О. А. ; под ред. проф. Ю. Б. Иванова. Харьков : Изд-во ХНЗУ, 2004. 256 с.
17. Капустин П. А. Экспресс-оценка готовности компании к самостоятельной разработке и реализации программы реструктуризации. URL: <https://www.consulting.ru> (дата звернення 02.12.2019).
18. Немцов В. Д., Довгань Л. Є. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Київ : ТОВ «УБПК „ЕксОб», 2002. 560 с.
19. Сарай Н. І. Економічна діагностика : навч. посібн. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 165 с.
20. Ольве Н.-Г., Рой Ж., Веттер М. Оценка эффективности деятельности компании : практическое руководство по использованию сбалансированной системы показателей / пер. с англ. Э. В. Кондуковой, И. С. Половицы. Москва : ИД «Вильямс», 2003. 304 с.
21. Портер М. Стратегія конкуренції / пер. з англ. А. Олійника, Р. Сільського. Київ : Основи, 1997. 390 с.
22. Рейнгольд Е. Методика оценки производственных возможностей предприятия. URL: <https://www.cfin.ru> (дата звернення 02.12.2019).
23. Риполь-Сарагоси Ф. Б. Основы финансового и управленческого анализа. Москва : Приор, 2000. 224 с.
24. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.
25. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии : Учебник для вузов / пер. с англ.; под ред. Л. Г. Зайцева, М. И. Соколовой. Москва : Банки и биржи: ЮНИТИ, 1998. 576 с.
26. Тренев Н. Н. Предприятие и его структура : Диагностика. Управление. Оздоровление : Учеб. пособие для вузов. Москва : Приор, 2002. 240 с.
27. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства / пер. з англ. Київ : Всесвіт; Наукова думка, 2001. 368 с.

28. Приб К. А., Патица Н. І. Діагностика в системі управління : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 432 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1888663/> (дата звернення 20.11.2019).
29. Цлаф В. М. Реформирование промышленного предприятия : метод. Пособие. URL: <https://www.cfin.ru>
30. Феценко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнесінформ*. 2015. № 2. С. 229–235.
31. Экономика предприятия : учеб. пособие ; под общ. ред. д.э.н., проф. Л. Г. Мельника. Сумы : ИТД «Университетская книга», 2002. 632 с.
32. Яцкевич І. В., Попова О. С. Економічна діагностика : навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2015. 291 с. URL: https://pidruchniki.com/86877/ekonomika/ekonomichna_diagnostika (дата звернення 02.12.2019)
33. Marion A. Le Diagnostic d'Enterprise. Paris: Economica, 1993. 324 с.

Додаток А
Оформлення титульного листа

Бланк титульного листа для курсової роботи на сайті НУ «Запорізька політехніка»: Сфери діяльності – Освітня діяльність – бланкова документація – форма № 17.

Додаток Б
Зразок оформлення реферату

РЕФЕРАТ

Курсова робота: 35 сторінок, 5 рисунків, 14 таблиць, 28 джерел, 3 додатки.

Мета дослідження:

Об'єкт дослідження: ПАТ "Запоріжсталь".

Основний зміст курсової роботи:

Методи дослідження: розрахунково-аналітичний, логічний, описовий, математичного моделювання.

Додаток В

Зразок оформлення рисунку

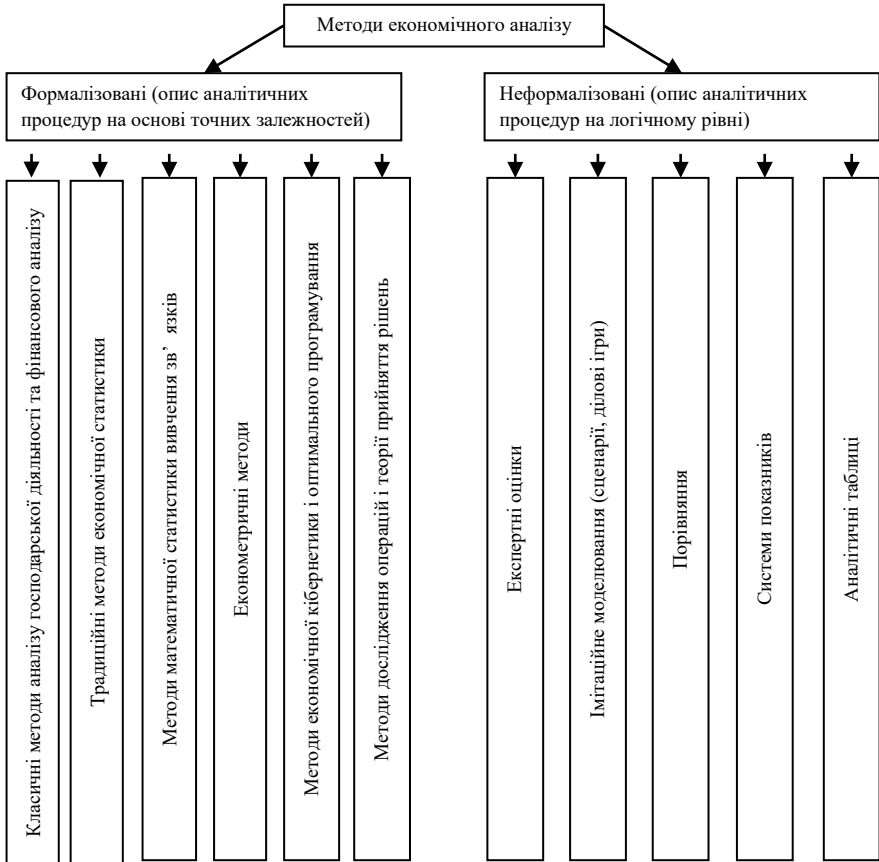

Рисунок 2.3 – Методи економічного аналізу

Додаток Д
Зразок оформлення таблиці

Таблиця Д.1 – Структура прибутку від звичайної діяльності

Показник	2018 р.		2019 р.		Відхилення		
	абс. вага, тис. грн.	пи-тома вага, %	абс. вага, тис. грн.	пи-тома вага, %	абс. вага, тис. грн. (гр.4 - гр.2)	пи-тома вага, % (гр.5 - гр.3)	темпи росту, % (гр.4/гр.2·100)
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Прибуток від операційної діяльності	1150	95,8	897	92,8	-253	-3	-78,0
2. Прибуток від участі в капіталі	30	2,5	40	4,1	10	1,6	133,3
3. Інші фінансові доходи	20	1,7	30	3,1	10	1,4	150,0
4. Прибуток від звичайної діяльності	1200	100,0	968	100,0	-232	-	80,6

Додаток Е**Зразок оформлення формул та пояснень до них**

Чиста теперішня вартість (NPV) визначається, як різниця між сумою дисконтованих грошових надходжень, що виникають за умови реалізації проекту, та сумою дисконтованих вартостей, необхідних для його здійснення, відповідно за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{(P_t - B_{ut} - B_{et})}{(1+r)^t}, \quad (1.9)$$

де $t = 1, 2, \dots, T$ – вектор індексів років реалізації проекту;

P_t – обсяг грошових надходжень (виручка) при реалізації проекту в t -му році;

B_{ut} – обсяг інвестицій в t -му році;

B_{et} – поточні витрати, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції проекту в t -му році.

Додаток Ж
Зразок оформлення переліку використання джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107</p>
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.

Продовження додатку Ж

1	2
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укragропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопроодуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.

Продовження додатку Ж

1	2
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108.</p> <p>Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.</p>
Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p>

Продовження додатку Ж

1	2
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. Ефективна економіка. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efekty_vnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017). Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician). 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).

Додаток К**Тематика курсових робіт з дисципліни «Економічна діагностика»**

1. Діагностика конкурентного середовища підприємства.
2. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта господарювання.
3. Діагностика конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.
4. Діагностика конкурентоспроможності підприємства на основі методу бенчмаркінгу.
5. Діагностика конкурентоспроможності продукції.
6. Діагностика управління підприємства.
7. Діагностика роботи з персоналом.
8. Діагностика виробничої діяльності підприємства.
9. Діагностика якості продукції.
10. Діагностика зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
11. Діагностика збутової діяльності підприємства.
12. Діагностика рекламної діяльності підприємства.
13. Діагностика рівня впровадження нової техніки та технологій.
14. Експрес-діагностика банкрутства підприємства.
15. Діагностика маркетингової діяльності підприємства.
16. Оцінювання стратегічного протистояння підприємств конкурентів.
17. Діагностика виробничого потенціалу підприємства.
18. Діагностика рівня технічного забезпечення.
19. Діагностика фінансової стійкості підприємства.
20. Діагностика структури майна підприємства.
21. Діагностика оборотних активів підприємства.
22. Діагностика платоспроможності підприємства.
23. Діагностика основних виробничих фондів підприємства.
24. Діагностика трудових показників підприємства.
25. Діагностика інвестиційної діяльності підприємства.
26. Оцінка вартості підприємства.
27. Діагностика економічної безпеки підприємства.
28. Діагностика фінансових результатів діяльності підприємства.
29. Діагностика конкурентоспроможності продукції підприємства.
30. Діагностика проблем фірми.

31. Діагностика корпоративної культури суб'єкта господарювання.
32. Діагностика організаційної структури управління підприємства.
33. Оцінка конкурентоспроможності продукції як основа розробки "портфеля підприємства".
34. Оцінка конкурентоспроможності продукції у моделі "життєвого циклу товару".
35. Оцінка конкурентоспроможності товару як передумова формування стратегічних рішень.
36. Аналіз використання майна підприємства.
37. Фактори формування вартості майна підприємства.
38. Методи оцінки майна підприємства.
39. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства.
40. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства.
41. Дохідний підхід до оцінки підприємства.
42. Оцінка організаційно-управлінського потенціалу підприємства.
43. Діагностика системи стимулювання на підприємстві.
44. Поняття виробничого потенціалу: огляд підходів.
45. Експрес-метод діагностики виробничого потенціалу підприємства.
46. Ресурсний підхід до оцінки виробничого потенціалу: переваги й недоліки.
47. Структурний підхід до оцінки виробничого потенціалу: переваги й недоліки.